№ 69. 10 кастрычніка 1916 г. Цэна 5 фэн. (3 кап.).

ГОМАН

БЕЛАРУСКАЯ ВІЛЕНСКАЯ ЧАСОПІСЬ

ВЫХОДЗІЦЬ ДВА РАЗЫ У ТЫДЗЕНЬ: У АЎТОРКІ І ПЯТНІЦЫ.

Цэна с перэсылкай і дастаукай да хаты: на 1 год—4 м. 80 фэн., на 1/2 году—2 м. 40 ф., на 3 месяцы — 1 м. 20 ф., на 1 мес. — 40 фэн.

Адрэс рэдакціі: Вільня, Завальная 7.
Адрэс адміністрацыі і экспэдыцыі: М. Стэфанская 23.

Цэна абвестак: на 4-ай старане за радок дробнымі літэрамі — 25 фэніг.; дробные абвесткі — па 5 фэн за слова. Абвесткі аб сьмерці — 60 фэн. за лінейку дробн. друкам.

Немцы на Дунаю.

9 кастрычніка.

Заходні тэатр:

Фронт Рупрэхта Баварскаго: Бітва на Сомме трывае далей поўным ходам. Калі можна так сказаць, нашы ворагі ўчорэ ешчэ больш узмацавалі свой націск. Тым цяжэйшы для іх вялікі, с цяжкімі стратамі разгром, каторы для прыгатавала геройская пяхота і магутная артылерыя арміі генэрала Бэлёва. На лініі баевога фронту на 25 кілёмэтроў мы не утрацілі ані найменшай часткі акопоў.

З асаблівай заядласьцю, толькі з невялікімі перарывамі, англічане і французы штурмавалі між Гэдэкур і Бушавень, ня гледзячы на аграмадные страты. Войскі генэралоў Бэн і Ганр'е кожын раз адбівалі іх назад без астатку. Пры Лессар, ачышчаючы англіцкае «гняздо», мы ўзялі 90 палонных і 7 кулемётоў.

Артылерыйская бітва на поўначы ад Анкр і на некаторых адрэзках на палудні ад Соммы, наабапол Вэрмандовільe, дайшла вялікай сілы.

Фронт нямецкаго Насьледніка: Абшырнымі нямецкімі ўзрывамі у Аргоннах зруйнаваны французскіе акопы на доўгай лініі. На ўсходзі ад Маасу значна узмацаваўся агонь з абодвых бакоў.

У вересьні мы утрацілі 20 самалётоў у бітвах на паветры; 1 самалёт прапаў нет ведама як. Французскіе і англіцкіе страты даходзяць: у бітвах на паветры—97, ад абстрелу з зямлі—25, пры мушены спузьціцца ў нашых лініях—7, усягэ разам 129 самалётоў. Яны утрачены болей-меней па-роўну за нашым і непрыяцельскім фронтам.

Усходні тэатр:

Фронт Леопольда Баварскаго: Проці часьці фронту на заходзі ад Луцка, проці каторай ішлі дагэтуль штурмы, расейцы ізноў вялі атакі. Яны нідзе ня мелі удачы і мелі аграмадные страты. Гэтак і тут ворагі крывава разгромлены! На палудзенны усходзі ап Бэрэжан атакі расейцоў адбіты.

Фронт эрц-гэрцога Кароля: У Карпатах неспадзеваным націскам мы пасунулі ўпярод нашы пазыціі пры Бабе Людовай і удзержалі ў вострай штыкавой бітве ўсе здабытые ваколіцы.

Фронт у Семіградзіі: Наступленьне ў усходняй Семіградзіі трывае далей. У бітве пры Кронштадці румыны адкінуты назад. Прыбыўшая с поўначы іх падмога дарэмна атакавала на поўначы ад Кронштадту.

Тэрцбург узят. Ворагі адступаюць на ўсей лініі.

Балканскі тэатр:

Фронт Макензэна: Нямецкае войско с падмогай аустрыяцкіх монітороў неспадзеваным наступленьнем здабыло остроў на Дунаю, на поўначным заходзі ад Свістова. Узяты 2 афіцэры, 150 салдатоў і 6 гармат.

Македонскі фронт: На заходзі ад чыгункі Монастыр-Флорына адбіты атакі ворагоў. На ўсходзі ворагам удалося ўмацавацца на левым беразі рэкі Чэрна.

Імператар Вільгэльм у Львові.

ЛЬВОУ (В.Т.Б.). Едучы ўздоўж усходняго фронту, Імператар праехаў цераз место. Офіцыяльнаго спатканьня не было.

Нямецкая падводная лодка у Амэрыцэ.

Н'Ю-ПОРТ. Нямецкая падводная лодка У 53 прыбыла сюды з Вільгэльмсгафэн. Яна пераплыла акіан у 17 дзён і прывезла дэпэшы для нямецкаго пасла, гр. Бэрнсдорфа. Прабыўшы ў порці 2 гадзіны, падводная лодка паплыла назад. Яна мела у сябе дзьве гарматы, 8 апаратоў для пусканьня торпэд і тэлеграф без дроту.

ВАШЫНГТОН (В.Т.Б.). Англіцкі пасол адведаў амэрыканскае міністэрство загранічных спраў. Кажуць, што ён падаў пратэст проці прыбыцьця нямецкай падводнай лодкі у амэрыканскі порт.

Чародны пратэст Грэціі.

АФІНЫ. Грэція падасць пратэст проці таго, што саюзьнікі не даюць грэцкаму ураду знасіцца шыфрам са сваімі пасламі у Софіі, Константынополі, Вене і Бэрліне.

Новае міністэрство.

АФІНЫ. Прафесор Лямбос узяўся зложыць міністерство.

З апошніх дзён.

Нямецкіе апавешчэньня.

6.X. Заходні тэатр:

Фронт Рупрэхта Баварскаго: Артылерыйская бітва між Анкр і Соммай ішла далей востра. Вострые бітвы ручнымі гранатамі пры Анкр. Між Морваль і Бушавэнь—чысьленые атакі французоў. Яны крывава адбіты, між Фрэжікур і Бушавэнь—пасьля крывавай бітвы на штыкі.

Усходні тэатр:

Фронт Леопольда Баварскаго: Змучэные ворагі на заходзі ад Луцка ўчора сядзелі спакойна. За апошніе дні тут узяты 6 афіцэроў, 622 салдаты і 8 кулемётоў. Між чыгункамі з Бродаў і Зборова на Львоў ізноў узняліся бітвы. Пасьля сільнаго агня былі новые сільные штурмы ворагоў; пры Высоцко, Дубе і Жаркове яны зломлены ўжо агнём, а пры Баткове, на Сэрэце, адбіты контратакай нямецкіх батальёноў. Узяты ў палон 3 афіцэры і 120 салдатоў. Наабапол Залатой Ліпы расейцы нанова пачалі бітву. Нямецкіе, аўстрыяцкіе і турэцкіе войскі сваім цьвёрдым адпорам зламалі паўторэные штурмы. Апрыч вялікіх крывавых страт, ворагі етрацілі 510 душ палоннымі і 8 кулемётоў.

Семіградзкі фронт: Учора румыны ізноў былі разбіты. Аўстрыяцкае войско на адрэзку Гэргэны выкінуло румыноў з іх пазыцій, адбіло атаку пры Бэкечы і адваевало утрачэную 3 кастрычніка пазыцію пры Парайдзі. Узяты больш за 200 палонных.

Злучэные арміі пад глаўнай камандай фон Фалькенгэйма адціснулі ворагоў за Гомород і Альт. Пазыція на адрэзку Сінка здабыта штурмам; пры гэтым узяты некольні сот палонных, 2 цяжкіе, 28 палевых і 13 пешых гармат. Ворагі адступаюць цераз Гэйстэрвальд. За імі йдзе пагоня.

Балканскі тэатр:

Фронт фэльдмаршалка Макензэна: З апошніх данясеньнёў відаць, што толькі адней часьці румынскаго войска, перайшоўшаго цераз Дунай, удалося ўцячы назад на паўночны бераг, а другая часць, уцякаючы на ўсход, папала на нашае злучэнае войско і зусім зніштожэна. Новые штурмы ворагоў на ўсходзі ад чыгункі Кара-Орман—Кобадіну ўчора ізноў адбіты.

Лятучые караблі і самалёты атакавалі на поўначы ад Дунаю жалезнадарожные будоўлі і ваенные таборы.

Македонскі фронт: Боўгарскае войско на левым беразі Струмы ў начы, без прашкод са стараны ворагоў, пакінуло некаторые, лішне выступаўшые ўпярод вёскі.

7.X. Заходні тэатр:

Фронт Рупрэхта Баварскаго: Далей трывае вялікая артылерыйская баталія на Сомме! Яна пашырылася на поўначы ад Анкр і узмацавалася на палудні ад Соммы, асабліва наабапол Вэрмандовільe. Наш зашчытны агонь спыніў усюды штурмы ворагоў між Анкр і Соммай і зразу зламаў удар, намечэны між Лебэф і Бушавэнь. Кароткіе штыкавые бітвы развіліся толькі пры Сайі са слабымі, дайшоўшымі да нашых ліній атрадамі. Развіваўшыйся на фронці Дэньекур—Вэрмандовільe—Ліон французскі штурм дайшоў да вострых штыкавых бітв пры Вэрмандовільe, каторые скончыліся удачна для нас. У іншых мейсцох хвалі штурмаваўшых ворагоў зломлены агнём.

Усходні тэатр:

Фронт Леопольда Баварскаго: Чысло ўзятых у палон 5 кастрычніка пры Баткове расейцоў дайшло больш 300 душ. Наабапол Залатой Ліпы далейшые расейскіе штурмы ўчора ізноў крывава адбіты. На палудні ад Мільчышчова пакінут невялікі акоп. Занятая ворагамі 30 верэсьня вяршына на палудзенным усходзі ад Бэрэжан намі адваёвана назад.

Семіградзкі фронт: На ўсім усходнім фронці нашае войско даходзіло далейшых удач. Яно ішло сьледам за адступаўшымі цераз Гэйстэрвальд ворагамі і адкінуло іх ар'ергард. Наабапол праходу Ротэртурм адбіты румынскіе атакі; пры гэтым узяты ў палон 2 афіцэры і 133 салдаты. На палудні ад Гэтсінга мы адабралі ад румыноў пагранічную вяршыну Сігнэн. Пры Орсове ізноў занята часць тэрыторыі.

Балканскі тэатр:

Фронт фэльдмаршалка Макензэна: Між Дунаем і Чорным морэм ворагі шмат дзе ішлі у атаку, але былі адкінуты.

Гл. тэлеграмы на 4 страніцы.

„Delirant reges, plectuntur Achivi“*)

Англія, Францыя і Расея у змаганьні с сярэдня-эўропэйскімі дзержавамі стараліся ад самага пачатку ублутаць у вайну ўсе меншые гасударствы, каторые так ці іначэй былі залежны ад іх. Гэтак, Англія і Францыя падбілі нешчасную Бэльгію стануць на іх старане; Расея ўцягнула ў вайну Сэрбію, падмовіўшы даць повод для вайны, а так сама Чорнагорыю, каторая стаяла зусім збоку ад аўстрыяцка-сэрбскаго конфлікту. Вясной гэтаго году Англія падбіла Португалію, каб яна без ніякай прычыны сваім ворагоўскім адношэньнем прымусіла „Нямеччыну аб'явіць ей вайну. А некольки тыдзеў таму назад Англія, Францыя і Расея прымусілі Румынію напасьці на Аўстрыю.

Вайна скора выявіла, што вялікіе дзержавы маюць шмат больш адпорнай сілы, чым маленькіе: праз два гады страшэннаго змаганьня, ня гледзячы на нялічэные ахвяры людзьмі і меньнем, паменёные вялікіе дзержавы ўсё ешчэ дзержацца, а тымчасам іх дробные саюзьнікі, каторых захапіла ваенная хваля, або ўжо зусім зьнішчэны, або для іх набліжаецца ліхі канец.

Асабліва нешчасьлівы для тых дробных гасударств месяц кастрычнік: 9 кастрычніка 1914 году, пасьля 11 дзён асады, ўзята немцамі наймацнейшая ў Бэльгіі крэпасць—Антвэрпэн, з упадкам каторай уся Бэльгія апынулася пад нямецкай уласьцю,—а роўна цераз год, так сама 9 кастрычніка 1915 году, нямецка-аўстрыяцкіе злучэные сілы здабылі Бэлград і пачалі свой пабедны паход у Сэрбію, каторы скончыўся поўным заваеваньнем Сэрбіі і Чорнагорыі. І вось, як здаецца, сёлета месяц кастрычнік суліць пагібель Румыніі.

Нельга сумлевацца, што кіраўнікі румынскай палітыкі, абяўляючы 27 жніўня вайну Аўстрыі, не спадзеваліся, што Румынія гэтак скора апынецца ў яе цяперашнім палажэньні. Ня гледзячы на тое, што баталія на Сомме трывае ўжо чацьвёрты месяц, ня гледзячы на расейскае наступленьне ў Карпатах, каб прарвацца на Вэнгерскую раўніну, ня гледзячы, ўрэшці, на націск саюзьнікоў на боўгароў на Салонікскім фронце, сярэдня-эўропэйскіе дзержавы, судзячы паводлуг ваенных даняseньнеў, усе сілы свае кіруюць проці Румыніі, каб пакараць за вераломство і даць ешчэ адзін прыклад таго, якая доля жджэ дробные дзержавы, калі яны мешаюцца да змаганьня між вялікімі. Нават непрыхільные да сярэдня-эўропэйскіх дзержаў газэты прызнаюць, што палажэньне Румыніі — вельмі крытычнае. С палудня ей грозіць Макензэн, з заходу — прадмесьнік Гіндэнбурга, Фалькенгэйм. Сілы абодвых—гэткіе, што румыны без самай энэргічнай помачы Расеі супраціўіцца ім ня здолеюць, а Расея, як сказаў генэрал Іванов у гутарцы з адным з журналістоў, лічыць румынскі ваенны тэатр за непрыгодны дзеля развязкі вайны і ня згодзіцца дзеля Румыніі аслабіць свой Галіцкі і Валынскі фронт. І вось, цяпер вочы ўсяго сьвету звернены не на Сомму і не на іншые важные фронты, а на Румынію, доля каторай будзе залежаць ад далейшаго ходу вайны на гэтым ваенным тэатры.

*) Вольны пераклад: „Паны дзяруцца, а ў мужыкоў чубы трэшчаць“.

Беларускі тэатр.

Нацыянальны тэатр—гэта адна з найбольш яркіх, найбольш красачных праяў духа народу. І гэтым тлумачыцца тое, што тэатр занімае надта выдатнае мейсцо у народаў, каторые толькі цяпер будзяцца да самабытнаго культурна-нацыянальнаго жыцьця. Чэхі, украінцы, літвіны, латышы, эсты—ўсе яны многа сіл і працы аддалі дзеля стварэньня свайго тэатру, і іншые з іх, асабліва чэхі і украінцы, на гэтай дарозі пайшлі вельмі далёка ўпярод.

Такое-ж мейсцо павінен заняць і беларускі тэатр у руху нашаго народу да ўсестароннаго адраджэньня. І хоць беларусы тут стаўляюць толькі першые крокі, аднак і з іх відаць, што грунт пад сабой наш тэатр мае добры.

Тэатральные прэдстаўленьня у беларусоў вядомы з даўных часоў: да нас дайшлі памятнікі беларускай камэдыі с XVII і XVIII сталецьцеў. У Гродні, Мінску, Полацку і іншых местох Беларусі ў езуіцкіх школах, а так сама ў праваслаўных і уніяцкіх духоўных школах пад той час разыгрывалі беларускіе інтэрмэдіі, або інтэрлюдыі, ў каторых на сцэну выступалі „людзі простые“ і пацешнымі дыялёгамі і гутаркамі забаўлялі публіку. У адрыўках інтэрмэдій і цэлых одпісах беларускіх камэдый, каторые апублікованы Морозовым, Брыкнэрам, Перэцэм, Сичэўскай і інш., ёсьць многа забаўных сцэн з народнаго быту, а нават і з біблійнай гісторыі (грэх Адама і Эвы і інш.).

Ад канца XVIII сталецьця і да палавіны XIX а беларускіх прэдстаўленьнях нічога не чутно. Толькі каля 50-х гадоў мінуўшаго сталецьця можэм адзначыць спробу палажыць аснову для беларускаго тэатру, і дзеля гэтай справы працавалі дзьве такіе сілы, як вядомы беларускі паэт Вінцук Дунін-Марцінкевіч і слаўны композитор Монюшко. Першы напісаў словы, а другі—музыку да беларускай „комэдыо-опэры“ пад назваўньнем „Селянка“. „Селянку“ ставілі раз у Мінску, ды ад яе астаўся толькі тэкст: ноты нет ведама, дзе запрапалі, і ўсе спробы як беларусоў, так і наагул паклоннікоў Монюшкі адшукаць іх былі дарэмны.

Прайшло ешчэ паўвеку, і думка стварыць беларускі тэатр ізноў зышла на задні плян. Дый ня дзіва: ў 1865 гаду расейскае правіцельство забараніло друкаваць што-колечы ў беларускай мове, а тым больш выступаць з жывым беларускім словам на сцэне. І толькі дзе-не-дзе, ціцком, у прыватных гаспадах маладзёж прабавала ставіць па-беларуску дробные камэдыі, перэкладаные главным чынам з украінскай мовы. У 90-х гадах была перэтлумачэна на беларускую мову камэдыя Кропівніцкаго «Па рэвізіі». У тым жэ часі беларускі пісьменнік Ядвігін Ш. напісаў арыгінальную п'есу с селянскаго быту, і яе маніліся іграць у Віleйскім павеці, ў ваколіцах Радашковіч; але, ня гледзячы на тое, што іграць меліся нават мейсцовые паны і што ў творы Ядвігіна Ш. быў прэдстаўлен «ідэальны» пан і «нікчэмны» мужык, «нядрэмлючае воко» начальства перашкодзіло давясьці гэты праект да канца.

Больш сур'ёзная работа дзеля наладжэньня беларускаго тэатру пачалася толькі пасьля рэволюціі ў Расеі 1905—6 гадоў, калі сьцягла забарона беларускаго друку. Ад 1910 году ў Вільні, Гродні, Мінску, Слуцку, Капылі, Полацку, Дзісьне, Давід-Гарадку, Радашковічах, Празароках і інш., у Пецярбурзі і ў Варшаві, ды ажно ў Ніжне-Днепроўску аткрываюцца музыкальна-драматычные кружкі, хоры і т. п., каторые ладзяць свае канцэрты і драматычные вечары. У 1911 гаду злажыўся першы рухомы—аб'ездны беларускі тэатр, каторы за адно лето аб'ехаў быў 15 мястэчэк у Віленскай, Вітэбскай і Мінскай губэрнях. Адна за адной выходзяць у сьвет п'есы беларускіе: побоч с перэкладамі з украінскай (Крапівніцкаго «Пашыліся ў дурні», «Па рэвізіі», Вохадзьскаго «Як яны жаніліся»), польскай (Ожэшковай «Хам») і расейскай мовы (Чэхова «Сватаньне») орыгінальные: «Паўлінка» Янкі Купалы, «Модны Шляхцюк» К. Каганца і інш. І с кожным годам справа тэатру ўсё болей разьвіваецца — ажно да сумнаго году вайны, калі гэтулькі маладых беларускіх сіл былі адарваны ад роднай нівы і ўзяты ў армію.

У Вільні першае беларускае тэатральнае прэдстаўленьне адбылося 12 лютаго 1910 году. І с таго часу работа тутэйшаго музыкальна-драматычнаго кружка усё пашыраецца, збірае болей сіл. Нават ня гледзячы на ваенны час работа віленскай драматычнай дружыны не спынілася: зімой с 1914 на 1915 г. у Вільні была прэдстаўлена опэрэтка «Залёты» (словы Дунін-Марцінкевіча, музыка Марыі Кімонтт). Але пасьля гэтаго выступленьня наступіў даўжэйшы перарыў, і толькі цяпер аднаўляецца праца дружыны, каторая, пад кірункам першаго рэжысэра беларускаго тэатру ў Вільні, Ф. Олехновіча, ставіць 15 кастрычніка «Хама» Ожэшковай.

А. Н.

У Вільні і ваколіцах.

× **У школах.** У беларускіх школах у Вільні вакацыі пачаліся ў мінуўшую суботу.

Пачатак навукі — 19 кастрычніка.

× **Патрэба вучыцелёў.** С прычыны таго, што па вёсках, асабліва ў Беластоцкім і Гродзен-

---

Власт.

Наездчык.

Гістарычнае апаведаньне.

(Гл. «Гоман» №№ 55—64).

Жывочую гаспадарку Вельскі прыпаручыў мне, і я стараюся дагадзіць яму, як бытцым я веру у басьню, што ты, пане баярын, з маім мужам паехалі сустрэчаць баярыню, а Старасельле прадалі яму дабрахоча. Учора я была у адным пакою, а ў другі увайшоў Гудро са сваім братам; яны гаварылі па нашаму, і з іх гутаркі я даведалася, што Вельскі хочэ марыць Вашэцю голадам, пакуль не падпішэш, дзеля таго, што бяз гэтаго родные, бадай, ня пусьцяць яго жонкі, а сварыцца са сваякамі ён ня хочэ. Даведаўшыся аб гэтым, я пастаралася адшукаць Ягомасьця і што дзень буду прыносіць страву, а тым часам паздаравее мой муж. Ен паедзе на сустрэчу баярыні і пры помачы яе роду будзе дабівацца для цябе ратунку і абароны права. Дасьць Бог, ўсё уладзіцца... А цяпер пасілкуйся, — сказала яна і падсунула карзіначку, напоўненую харчамі, і паказала баярыну, як складаць цэглы, каб непрыметна было, што тудой можна заглядываць, і пайшла, каб наведаць другога нявольніка, выздараўліваючаго свайго мужа. Старые з усей душы цешыліся, што баярын ешчэ жывы, і доўга, доўга радзіліся, як уволіць яго з рук вераломнаго наездчыка.

Калі выехаў баярын, страшэнна засмуцілася Мар'яна, дзень і ноч думаючы аб ім; але праходзіць тыдзень, другі, мінае трэці, а ад баярына ні слуху, ні духу, ні вестачкі. Тады яна сама пачала выбірацца ў дарогу да мужа, нават сам пан стольнік не важыўся затрымліваць дачку. Пасьля многа пралітых сьлёз, развітаўся з дачкой, як быцтым прачуваючы, што болей ўжо не ўбачыць яе.

Мар'яна, ня меўшы ў дарозе ніякай прыгоды, шчасьліва даехала дамоў. Як радасна забілося яе сэрца, калі убачыла маркрыдаўскі сад. «Можэ цяпер ён у садзе», падумала маладзіца, «учуе топат коньскі і выйдзе на сустрэч». Пад'ехала да варот, гурмам кінуліся сабакі, але, спазнаўшы гаспадыню, с піскам сталі лашчыцца. На сустрэч выйшоў пан Амельянец, а за ім высыпала ўся чэлядзь вітаць сваю гаспадыню. Глянуўшы на іх, сэрца баярыні зашлося: не вясёлы былі іх вочы, шмат у каго блішчэлі у вачах сьлёзы.

— Дзе-ж баярын?—спытала яна заміраючым голасам.

— Кажуць, паехаў на спатканьне Вш Мсьці,—сумна атказаў пан Амельянец.

— О, зьмілуйцеся, не укрывайце, што сталося з маім мужам?! — ускрыкнула Мар'яна.

— А што-ж мы можэм сказаць, калі нічога і самі ня ведаем. С таго дня, як пасяліўся у Старасельлі Вельскі, мы больш не бачылі нашаго баярына.

— І ён паехаў у Старасельле?

— Паехаў.

Памаўчаўшы крыху, яна пацалавала засыпаўшаго сына і перэдала яго старушцы няньцы, сама-ж той час паехала у Старасельле.

Пануры і суровы, як непагодлівы дзень, адзінока сядзеў Вельскі. Яго злосьціла цьвёрдасць і гордая спакойнасць баярына, з якой ён аднасіўся да ўсіх грозьб і мук, прычыняных яму панам Вельскім. Ен у мысьлях перэбіраў усякіе мукі, якіе можна былобы застасаваць да апорнаго свайго нявольніка: адны здаваліся яму лішне лёгкімі, другіе—нетрапляючымі да мэты. От, каб так якая-колечы моральная мука—гэта хутчэй зламіло-бы яго апорнасць, чым усе мукі цела. У гэты момант адчыніліся дзьвері і ў пакой увайшла баярыня. Нечаканае паяўленьне Мар'яны непамерна здзівіло Вельскаго.

(Далей будзе).

скім окрузі (ў Лідчыне) аткрываюцца ўсё новые і новые беларускіе школы. выяўляецца вялікая партэба беларускіх вучыцелёў. Апошнімі днямі ў Вільню паступіў рад запросоў аб вучыцелёў-беларусоў.

Трэба думаць, што наладжэная ў Сьвіслочы вучыцельская сэмінарыя паможэ здаволіць узрастаючую патрэбу беларускіх вучыцельскіх сіл, бо віленскіе курсы ледзьве могуць здаволіваць патрэбы найбліжэйшых ваколіц.

× **Кніжкі для школ.** Сьледам за «Pieršaj Čytankaj» ужо друкуецца кніжка да чытаньня для старшых дзяцей — «Rodnyje Zierniaty». Разам с «Pieršaj Čytankaj» яна выстарчыць для пачатковых школ на тры гады навукі.

Адначасьне друкуецца задачнік для 2 і 3 году навукі.

× **У «Райніцы»**. У нядзелю, 8 кастрычніка, адбыўся агульны сход беларускай коопэратывы «Райніца». Справоздачу дамо ў чародным нумэры.

× **Выстаўка работных дамоў.** Выстаўка цяпер адчынена кожын дзень ад 10 гадзіны раніцай да 10 вечэра.

× **У жыдоўскай народнай страўні** пры Кіеўскай вул. у верасьні выдано 28.540 порцій зупы, ў тым ліку 1350 — без ніякай платы.

× **Права на таргоўлю прадуктамі.** Кожын, хто а) занімаецца закупкай прадуктаў дзеля перэпрадажы і б) хто занімаецца прадажай іх людзям да ужытку, павінен мець на пісьме пазваленьне Stadthauptmann'a.

× **Недастачы селядцоў**, катороя выяўлялася у апошнім часі, больш ня будзе, дзякуючы таму, што падвозіцца значны запас салёнай і сушэнай рыбы, катороя прадаецца на рыбным рынку.

× **Прадажа скуры.** Са складу тавароў пры Граданачальстве болей-меней цераз 8 дзён будуць прадаваць скуру.

× **Коўдры с паперы.** Дзеля вырабу коўдар можна ужываць старую газэтную паперу. Газетную паперу раскладываюць між дзьвема прастынямі ў чым большым чысьле лістоў, і ўсё гэта сшываюць на скорую руку. Гэтак сама можна зрабіць больш цёплымі ценкіе летніе коўдры.

× **Курс рубля:** офіцыальны — 1 м. 90 фэн. за рубель; ў банках пры прадажы — 1 м. 93 ф., пры куплі—1 м. 97 ф.;

Пазычковая каса бярэ 6%.

З усяго Краю.

Падпіска на ваенную пазыку.

КОЎНА. Абодвы тутейшые нямецкіе банкі прынялі падпіску на 5-ю пазыку агулам больш, як на мільён марак.

ПЛЯНТЫ. На нямецкую ваенную пазыку падпісаліся тут на 7200 марак.

Розные весткі.

БЕЛАСТОК. Тут ізноў аб'явіліся фальшывые двохмаркоўкі. Яны ня маюць празрыстай сеткі і клейма.

Крымінальная паліцыя арэштавала на вуліцы двох людзей са сьвежай валовай скурай. У іх зрабілі обыск і знайшлі 90 валовых скур і 10 авечых, каторые ўсе сконфіскованы.

× **Апавешчэньне.** П. Глаўнакамандуючый Арміей у месяцу верэсьні налажыў контрыбуцію на ніжэйпісаные сельскіе грамады у этапнай тэрыторыі:

1) на грамаду Поровсе, Вількавіскаго павету,—1000 м. за укрываньне расейскіх ваенных.

2) на грамаду Барце, Сэйненскаго павету,—1.500 м. за укрываньне расейскіх ваенных і за тое, што пры гэтай вёсцы была забіта цывільная асоба, і ёсць падазрэньне, што вінавайца належыць да тэй грамады.

3) на грамаду Піявнэ Польске, Аўгустоўскаго павету, — 5.000 м. за тое, што ў межах гэтай грамады спалены запасы ўраджаю, трэба думаць, замысьля, а вінаватаго дайсьці не было магчымасьці.

Вільна, 4 кастрычніка 1916 г.

Der Etappen-Inspekteur
падп. **Мадлюнг,**
Generalleutnant

ВЕСТКІ З РАСЕІ.

„Там лепей."

Калі ў нас кепска, дык нам заўсёды здаецца, што ў іншых мейсцох павінна быць лепей. І гэта думка, каторая, папраўдзі кажучы, ня мае пад сабой ніякаго грунту, апрыч нездавольства тым, што маем у сябе, — страшэньне крэпка засела ў людзкіх галовах.

Асабліва ярка выяўляецца яна у нас цяпер с прычыны тых страшэнных ціжароў, якіе ускладае на нас вайна і блізкае суседзтво ваеннаго фронту. І калі ў нас нехватае таго або іншаго, дык вочы людзей звертаюцца на Ўсход, і гэтак часта пачуеш уздыханьня: «ах, там—у Расеі—ёсць даволі і хлеба, і мяса, і цукру»...

Што на бязмежных абшарах Расеі заўсёды было многа хлеба і іншых прадуктоў, што Расея іх прадавала тэй самай Нямеччыне, с каторай цяпер ваюе,—гэта вядома ўсім. Але вядома і тое, што Расея на ўвесь сьвет слыве сваім безладзьдзем і становіць рэзкі контраст з Нямеччынай, каторая слыве сваей незвычайнай організованнасьцю. І паглядзіце, што сталося з абедзьвымі старонкамі пасьля двох гадоў страшэннаго змаганьня, зусім перэйначыўшаго нормальны ход жыцьця.

У № 174 «Русск. Слова» надрукована была стацьця Мурова пад загалоўкам: «За два гады».

Агледаючыся назад—на тые два гады вайны, што ўжо мінулі, аўтор стацьці робіць сумны вывод: у Расеі нехватае організацыі, правіцельство ня верыць свайму-ж грамадзянству, не дапускае да кіраваньня дзержаўным жыцьцём. За ўсю Расею развязываюць усе справы міністры і іх памочнікі, ды на народ, на грамадзянство ніякай увагі не звертаюць. Губэрнатары і іншые чыноўнікі гаспадараць у сваіх губэрнях, як самі хочуць, а калі і пытаюцца ў каго рады, дык за райчых выбіраюць толькі вялікшых паноў, не агледаючыся на работніцкіе організацыі, коопэратывы і т. д. Вось,—пішэ Муров,— гісторыя першых двох гадоў вайны і паказала нікчэмнасьць царскай гаспадаркі. Кожын крок быў або лішне позны, або яго праводзілі няпоўна. З гэтай прычыны расла і пачала ўсё болей узрастаць дарагоўля, а правіцельство не рабіло нічога насупроць гэтаго, а толькі «адмечало» самы факт.

Мы ўжо не раз друкавалі, якіе цэны стаялі за апошні час у Расеі на розные прадукты, і мы ня будзем памешчаць цыфр, дадзеных Муровым. Прыводзім тут толькі таблічку Мурова, каторая паказвае, на сколькі працэнтоў проці нормальных цэн (у спакойным часі) узрасьлі цяпер цэны у сталіцах дзьвех ваюючых дзержаў: у Бэрліне і ў Маскве:

	ў Бэрліне:	ў Маскве:
хлеб жытні	42%	43%
пшонны хлеб	27 „	45 „
жытняя мука	47 „	95 „
пшонная „	14 „	58 „
масло	114 „	123 „
цукер	27 „	57 „
кава	133 „	180 „
малако	33 „	70 „
валовіна	230 „	250 „
бараніна	180 „	281 „
целяціна	170 „	234 „
сьвініна	114 „	142 „

Гэты дзіўны на першы пагляд факт Муров тлумачыць тым, што ў Нямеччыне ўмеюць добра вясьці спажыўные справы, ды там карысць грамадзянства і дзержавы стаўляюць вышэй за інтэрэсы памешчыкоў. У Нямеччыне ёсць моцна организованая дэмократыя. У Нямеччыне—культурные і організованые народные массы, і націск волі народу у справе карменьня ўсіх паніжае цэны на найбольш патрэбные для народу прадукты.

«А ў нас—кажэ Муров—наадварот. Бо ў Расеі народ неорганізованы, яго ніхто ня слухае, а ўсё дзержуць у сваіх руках міністры, капіталісты і вялікіе паны, каторые рупяцца толькі аб сваю кішэнь і аб тое, каб чымбольм здзерці з народу за час вайны».

Так малюе палажэньне ў Расеі расейская газэта. І яно ня гэткае рожэвае, каб уздыхаць, гледзючы на Усход...

„Сьвятая вайна" ў Пэрсіі.

КОНСТАНТЫНОПОЛЬ. 5. X. У Пэрсіі бахтіары паднялі „сьвятую вайну" проці Расеі. Место Іспагань яны вызвалілі ад ворагоў. Пры Бітшары (110 кілёметроў на паўночным заходзі ад Гамадана) расейцы зусім разбіты і ўцякаюць.

Аб палажэнні на фронці.

ПЕЦЯРБУРГ. Поў-офіцыознае апавешчэньне асьцерэгае публіку, каб не спадзевалася на быстры ход прыпадкоў на Валыні і ў Галічыне. За кожын мэтр ідзе змаганьне Калі таго вымагае карысць саюзьнікоў на другіх фронтах, дык расейцы, ня гледзячы ні на якіе страты, будуць энэргічна вясьці бітвы на Валыні, ў Галічыне і ў лясістых Карпатах. За тое ждуць скорых і station ўчых удач на Балканах.

Нямецкі налёт.

БЭРЛІН. (В.Т.Б.). Нямецкіе лятучые сілы 5 кастрычніка удачна атакавалі ў Чорным моры, на заходзі ад Тузлы, расейскіе транспорты.

Цікавы прыказ.

ШТОКГОЛЬМ. У прыказе глаўнакамандуючаго на расейскім палудзенна-заходнім фронці гаворыцца, што ваенные ўсё часьцей глядзяць на ваеннае аружжэ, як на сваё ўласнае дабро, і прадаюць яго дзеля заработку. Салдаты, едучы да хаты на пабыўку, забіраюць с сабой патроны і прадаюць іх у вялікіх гарадох фабрыкам ваенных матэр'ялоў. Обыскі рэчэй салдатоў, ехаўшых на пабыўку, выкрылі ў Кіеві 1137 стрэльб, 434 карабіны, 131 шаблю, 241 штык, 12 рэвальвэроў, 219 вінтовачных станкоў. 23357 патронаў, 13 шрапнэлей, 9 кулемётных устужэк, 45 бомб і вельмі многа нікелёванай сталі. Часта салдаты змаўляюцца і акуратна адсылаюць ваенные матэр'ялы расейскім пастаўшчыкам амуніцыі. У прыказе загадано акуратна агледаць рэчы ўсіх ваенных, якіе едуць с фронту, ў тым ліку афіцэроў, ня гледзячы на іх чын.

Сухомліноў зноў на волі!

ВЕНА. „N. Fr. Presse" даносіць с Пецярбурга, што быўшы ваенны міністэр, Сухомлінов, выпушчэн с турмы „с прычыны хваробы".

«Расейска-жыдоўскіе легіоны».

ШТОКГОЛЬМ. Жаботінскій, каторы набірае расейска-жыдоўскі легіон у Лёндоні, 10 гадоў таму назад быў рэволюцыонерам. Калі революцію затушылі, ён стаўся сыоністам і быў выслан з Расеі. У пачатку сусьветнай вайны ён суліў свае услугі ў Парыжы і Лондоні і занімаўся ў Копэнгазі цёмнымі палітычнымі афэрамі. Цяпер з вялікімі грашмі ён аб'явіўся ў Лондоне і набірае тут расейска-жыдоўскі легіон для Англіі. Ня гледзячы на вялікіе затраты, яму ўдалося набраць дагэтуль усяго 68 легіонероў.

Жаданьня грамадзкаго дагляду.

ШТОКГОЛЬМ. „День" жадае, каб была наладжэна экономічная камісія пры саюзі мест і ўраз жэ установлено цэнтральнае таварыство дзеля закупоў для ўсяе Расеі паводлуг заграцічнаго прыкладу.

Чысло высяленцоў.

ПЕЦЯРБУРГ. Чысло запісаных у офіцыальные расейскіе спісы ўцекачоў даходзіць 3,074,896 душ.

Конфіскація нямецкіх зямель.

ПЕЦЯРБУРГ. „Нов. Вр." пішэ, што ў аднэй толькі Кацерынаслаўскай губэрні адабралі ад колёністоў больш за 90.000 дзесяцін зямлі. У Одэскім павеці конфіскуецца земля ў цэлых сельскіх грамад, напрыклад, Нэўзац і Александэрфэльд.

Развод.

ПЕЦЯРБУРГ. (Рэўтэр). Цар зацьвярдзіў развод вялікай княгіні Ольгі Александроўны з гэрцогам Пятром Ольдэнбурскім.

З усяго сьвету.

Чаму забілі Жорэса?

ПАРЫЖ. Між паперамі Жорэса знайшлі пісьмо да Вандэрвэльдэ с 30 ліпня 1914 году, ў каторым сказано: „Тут, у Франціі, працуюць пры помачы ўселякіх гвалтоў дзеля вайны, — каб здаволіць нікчэмные жаданьня і дзеля спэкуляцій парыжскай і лондонскай

біржы ў Пецярбургі. Я лічу сваей павіннасьцю звярнуцца цяпер да французоў, выступаючы на сходах, і правясьці нават агульную забастоўку, каб пашкодзіць мобілізацыі у Францыі Вы с свайго боку павінны зрабіць усё, каб захаваць мір“.

Для работнікоў німа сьвята.

ЛОНДОН. (Рэўтэр). Офіцыальна апавешчаецца, што міністэр амуніцыі загадаў скасаваць нядзельны адпачынак для работнікоў у фабрыках амуніцыі.

ТЕЛЕГРАМЫ.

Нямецкіе апавешчэньня:

(Гл. пачатак на 1 стр.).

Македонскі фронт: Сільная атака ворагоў на заходзі ад чыгункі Монастыр--Флорына зламалася перад нашымі пазыціямі. Дэдэагач ворагі абстрэлівалі з мора, але нічога не дайшлі.

8.X. Заходні тэатр:

Фронт Рупрэхта Баварскаго: Новая спроба англічан і французоў прарвацца між Анкр і Соммай не ўдалася. Безупыннае узмацовываньне артылерыйскаго агня ворагоў папярэдзіло нас аб ей. Упорна баронючыся, ў цяжкіх бітвах армія ф. Бэлёва, наагул, адбіла аграмадны націск, шмат дзе у бітвах на штыкі або контратакамі. Толькі пры Лессар, у часьці нашых пазыцій на ўсходзі ад Лебэф, а такжэ між Морваль і лесам С.-П'ер-Васт ворагі ўварваліся на нашы пазыціі. На палудні ад Соммы спробы ворагоў атакаваць стрыманы агнём перад нямецкімі лініямі.

У бітвах на паветры і зашчытным агнём збіты 5 самалётоў ворагоў. **Бэльке збіў свайго трыдцатаго ворага.**

Усходні тэатр:

Без выдатных прыпадкоў.

Фронт у Семіградзіі: Румыны адступаюць на ўсенькім усходнім фронці. Злучэные арміі здабылі выхад з лесу Духоў у даліну Альта і край Бурцэв. Шыбка наступаючы, яны адкінулі ворагоў далей назад. **Кроништадт узят.**

Балканскі тэатр:

Фронт фэльдмаршалка Макензэна: Без прыпадкоў.

Жалезнадарожные будоўлі на паўночным заходзі ад Букарэшту нашы лятуны абкідалі бомбамі.

Македонскі фронт: Шмат дзе вострая артылерыйская бітва. Набапол чыгункі Монастыр—Флорына адбіты атакі ворагоў.

Нямецкіе падводные лодкі ў Ледавітым акіяні.

ХРЫСТЫАНІЯ. За апошні тыдзень нямецкіе падводные лодкі затапілі ў Паўночным Ледавітым акіяні 10 норвэжскіх параходоў, агульнай ёмкасьцю на 13.000 тонн. Норвэжскае параходнае т-во пастанавіло спыніць зносіны з Архангельскам.

ХРЫСТЫАНІЯ. З Архангельска даносяць, што ў Ледавітым акіяні затоплены падводнай лодкай два параходы: «Гавіта» і «Колюмбія», каторые везьлі амуніцію з Амэрыкі ў Расею.

«Да канца».

РОТТЭРДАм. У Лінкольне прамаўляўшый начальнік англіцкаго генэральнаго штабу, Робэртсон, сказаў, што канца вайны ешчэ не відаць. Трэба лічыцца с тым, што нельга судзіць, колькі часу будзе трываць вайна; але трэба дзержацца кліча: „да канца!“

Недахватка салдатоў у Румыніі.

СОФІЯ. «Дневнік» друкуе прыказ румынскаго ваеннаго міністра, што 16 і 17-летніе рэкруты пры наборы павінны ўраз-жэ даваць прысягу, і іх не адкладаючы пасылаюць у часьці.

Італьянскіе страты.

ВЕНА. (В.Т.Б.). Паводлуг статыстыкі, італьянцы ад пачатку вайны мелі страт: 11 генэралоў, 110 палкоўнікоў і падпалкоўнікоў, 145 маёроў, 927 капітаноў, 799 паручыкоў і 2940 падпаручыкоў.

Ад 15 да 30 верэсьня забіты: 7 палкоўнікоў і падпалкоўнікоў, 5 маёроў, 30 капітаноў, 40 паручыкоў і 77 падпаручыкоў.

Пагібель вялікаго англіцкаго парахода.

ЛОНДОН. (В. Т. Б.). Паводлуг Рэўтэра, закуплены урадам параход „Франконія“ (18.500 тонн) затоплен учора ў Сяродземным моры непрыяцельскай падводнай лодкай. Выратаваны 302 душы. Гэта—дванадцаты параход з ёмкасьцю больш за 10.000 тонн, затоплены ў гэтай вайне.

10½-мільярдная пазыка.

БЭРЛІН (В. Т. Б.). На сягоньняшнім заседаньні глаўнай камісіі Рэйхстагу статс-сэкрэтар гр. ф. Рэдэр сказаў, што пятая ваенная пазыка дала **10 мільярдоў 590 мільёноў марак** (10,590 мільёноў).

Аустрыяцкіе апавешчэньня.

ВЕНА. 5 X. **Усходні тэатр:**

Румынскі фронт: Пры Орсове нашае войско адціснуто на заход. Пры Пэтрасэнах ворагі адыйшліся да пагранічных праходоў. Нашае войско заняло тэрыторыю на ўсходзі ад Фогарас. Пасьля наступленьня румыноў цераз Дунай ворагі больш пасьпешна ачысьцілі боўгарскую зямлю, чым яе занялі. Да гэтаго давёў наш адважны дунайскі флот.

Фронт Леопольда Баварскаго: На Валыні ўсе спробы ворагоў нарушыць нашу стойкасць ізноў скончыліся цяжкімі стратамі у іх.

Італьянскі тэатр: На плоскагоры Карст артылэрыйская бітва ідзе поўным ходам. Пры Монтэ Цімонэ ад 23 верэсьня дагэтуль узяты ўсяго 482 палонные, 6 кулемётаў і 3 мінамёты.

ВЕНА, 6.X. **Усходні тэатр:** (гл. нямецкае апавешч.).

Італьянскі тэатр: На плоскагоры Карст сільны артылерыйскі і мінамётны агонь трывае ўжо пяты дзень. Некольні пешых штурмоў ворагоў па-абедзі адбіты нашым агнём.

ВЕНА. 7.X. **Усходні тэатр**: (гл. нямецкае апав.).

Італьянскі тэатр: Сільны агонь італьянцоў на плоскагорыі Карст крыху паменшаў. На поўначы ад даліны Пэльлегріно, пасьля узмацаванаго ў вечары агня, пачаўся агульны штурм проці пазыцій ад Чэстабэльля да Мармолята, каторы ўсюды крывава адбіт да 10 гадз. вечэрам.

ВЕНА 8.X. **Усходні тэатр**: (гл. ямецк. апав.).

Італьянскі тэатр: Ізноў пачаўся заядлы абстрэл нашых пазыцій на плоскагоры Карст і трываў ўчора праз увесь дзень. Пры Нова Вас наш агонь артылерыі адагнаў наступаўшую пяхоту. Сільны начны штурм на фронці даліны Флеймс'а, пры Гардіналь Кольдозэ, крывава адбіт.

Спіс ваенна-палонных з нашаго краю.

З Вільні і Віленскай губэрні.

Табор для ваенна-палонных Puchheim.

IV батальён.

Лішак Вінцэнты, Відзількі.
Лёгун Станіслаў, Колеі.
Лёвкіс Міхал, Гвоздовічы.
Люнкевіч Аляксей, Фольвар.
Мэйлюн Бэнэдыкт, Гедройці.
Стура Міхал, Даркушкі.
Субэль Кароль, Забродзе.
Жолондковіч Савелі, Азірайчкі.
Талён Констанцін, Попелянцы.
Тухта Антон, Пашканы.
Віньча Язэп, Окесонвіч.
Вiткоўскі Антон, Сэцан.
Затэвіч Казімір, Дэрэвно.
Кірэйко Іван, Сьвенцяны.
Налівайка Адам, Дэрміні.
Рыбнікоў Павал, Новоалекстанст.

V батальён.

Бэрнатовіч Вінцэнты, Тараліпкі.
Бобровіч Язэп, Лінгмінішкі.
Больц Іван, Вільня.
Борэйша Адольф, Вільня.
Борэйша Вінцэнты, Вороново.
Булгак Адольф, Падубічы.
Дісбардіс Іван, Вільня.
Дзічкоўскі Язэп »
Эйсмонт Антон, Тэрмічкі.
Фалькевіч Антон, Вільня.
Гелюнас Пётр, Тлюті.
Гэрман Іван, Віндзюны.
Глінскі Броніслаў, Анікштанцы.
Грыбоўскі Іван, Горэняпы.
Янкоўскі Станіслаў, Вільня.
Янушкевіч Язэп »
Канашэвіч Іван, Мэшкуці.
Казуль Андрэй, Хролы.
КохаНоўскі Язэп, Ошмяна.
Комароўскі Мацей, Пэлёканцы.
Канцавік Фэлікс, Ішчолна.
Костэцкі Болеслаў, Мальдзюны.
Кравчэнко Владыслаў, Боймолёво.
Кшывіцкі Сьцепан, Сокольнікі.
Лучкоўскі Іван, Лоздзяны.
Маляркі Іван, Пусолоўкі.
Маркевіч Пётр, Прашышкі.
Маслоўскі Зыгмунт, Гозі.
Масулянец Констанцін, Сідабры.
Мазуткевіч Вінцэнты, Відзюны.
Мацієўскі Іван, Вільня.
Млынкоўскі Іван, Лавейкунг.
Наумоў Франц, Купрынішкі.
Наусэвіч Казімір, Дворышчэ.
Острамовіч Казімір, Лотоўшчына.
Ольшэўскі Станіслаў, Вільня.
Пашкевіч Александар »
Петрашкевіч Сьцепан »
Пілецкі Домінік, Падваранцы.
Плескачэўскі Александар, Матэрышкі.
Плюст Ігнат, Гедунг.
Пожэлеўскі Франц, Вільня.
Рушлевіч Мацей, Паперня.
Захарэўскі Броніслаў, Вільня.
Заранко Зыгмунт »
Савіцкі Павал »
Шэнбэрг Язэп, Капачы.
Сімашко Адольф, Вегілішкі.
Сінкевіч Іван, Вільня
Станюль Іван, Касюлі.
Станкевіч Алексанцар, Вільня.
Тарасюк Мікалай, Фэліксово.
Чэпулянец Вацлаў, Саліно.
Чэрнік Нікадэм, Шудоўцы.
Чэрняўскі Альфонс, Пупаево.
Валентыновіч Антон, Шклярышкі.
Вашкевіч Броніслаў, Шырвінты.
Вірпша Іван, Вільня.
Войтулевіч Констанцін, Мілейхово.
Бачуліс Язэп, Сьвіняны.
Бэкша Вінцэнты, Герніні.
Бургуль Ігнат, Дэакішкі.
Гайзэль Кароль, Гавэні.
Глімбакас Іван, Лежанцы.
Грушніс Ягор, Рымшаны.
Юркевіч Казімір, Буды.
Канапенец Юрый, Буйвідзі.
Купчур Марцін, Лабуново.
Лушка Андрэй, Кістушкі.
Найна Язэп, Кабальда.
Петранец Раман, Кадодзішкі.
Подэйгіс Казімір, Подэйгі.
Пумпутіс Антон, Пумпуті.
Захарэвіч Міхал, Буды.
Чэканіс Іван, Безданы.
Урбановіч Міхал, Саўгіні.

Табор для ваенна-палонных Cassel.

I. Кампанія.

Дасяноў Адольф, Вільня.
Барадзін Сьцепан „
Маркоўскі Броніслаў „
Метуневіч Адольф „
Басін Іван „
Трызно Вінцэнты, Войстом.
Бутайло Геронім, Вільня.
Забатуль Антон, Міцкоў.
Болбатун Міхал, Шапоті.
Глушоўскі Людвік, Спрэніц.
Стэфановіч Цімафей, Вільня.
Домброўскі Франц, „
Козлоўскі Болеслаў, „
Окуннавіч Станіслаў, Клятігкі.
Мікулевіч Людвік, Вільня.
Суркевіч Вінцэнты, „
Ожэшко Владыслаў, „
Семашка, Картонішкі.
Кершун Іван, Венкелішкі.
Остроўскі Франц, Івекі.
Грыцушка Войцех, Мяхоў.
Красімовіч Пётр, Оношкі.
Віндут Сыльвестар, Вільня.
Міклашэвіч Антон, Рэгалін.
Станкевіч Казімір, Равы.
Гаспэрскі Антон, Вільня.
Гасьлік Есель, „
Новіцкі Владыслаў, „
Петкевіч Ян, „
Соболеўскі Вінцэнты „
Богдановіч Альфонс „

(Далей будзе).

Падпіска на „Гоман“ з дастаукай да хаты у Вільні не прынімаецца.

Друкавана у друкарні М. Кухты. Выдавецтво «Гоман». Редактар В. Ластоўскі.